

ЗАТВЕРДЖУЮ

директор ГО «ПЛАТФОРМА ОСВІТИ»

Г. О. Ставицька

05.03.2023 р.

ТИПОВА ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Психологічна
стійкість та емоційне благополуччя учасників освітнього
процесу»

Розробник(и): ГО «Платформа ОСВІТИ», ЄДРПОУ 43830174

Рецензент(и): директор ГО "ПЛАТФОРМА ОСВІТИ" Ставицька Г. О.

Термін дії програми: з 2025 до 2030 року

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність типової програми – Актуальність зумовлена потребою у підтримці ментального здоров'я, подоланні стресу та створенні безпечного психологічного клімату в умовах кризових ситуацій.

Цільова група: Практичні психологи, соціальні педагоги, вчителі, класні керівники та адміністрація.

Обсяг (тривалість): Загальний обсяг підвищення кваліфікації за цією програмою в межах одного освітнього циклу становить від 2 до 30 годин (0,06–1 кредит ЄКТС) та визначається індивідуально залежно від кількості обраних слухачем освітніх компонентів (тем). Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. У кожному випадку у сертифікаті зазначається фактично пройдений обсяг годин та тематика навчання.

Особливості реалізації програми – Програма має модульну структуру та реалізується у вигляді окремих освітніх циклів. У межах одного освітнього циклу слухач обирає одну або кілька тем відповідно до власних освітніх потреб. Кожна тема є логічно завершеним освітнім компонентом та може реалізовуватися автономно. Підсумковий обсяг підвищення кваліфікації в межах одного циклу формується шляхом накопичення обраних тем і становить від 2 до 30 годин. Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. За результатами кожного освітнього циклу видається окремий документ про підвищення кваліфікації із зазначенням фактично пройдених годин та тематики навчання.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна

Мета підвищення кваліфікації – Розвиток емоційного інтелекту та фасилітаційних навичок педагогічних працівників.

Завдання підвищення кваліфікації:

- Вивчення технік першої психологічної допомоги
- Методика формування резильєнтності в учнів
- Опанування навичок ненасильницького спілкування
- Профілактика професійного вигорання вчителя

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- психологічна компетентність
- емоційна стійкість
- комунікативна майстерність
- емпатія

Очікувані результати підвищення кваліфікації: Учасники навчаться дбати про власний стан та підтримувати учнів, створюючи атмосферу довіри та психологічного комфорту в школі.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації - Оцінювання здійснюється на основі виконання рекомендованих практичних та самостійних завдань, участі в проєктній діяльності, тестування або підсумкової роботи відповідно до програми.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації - Сертифікат або свідоцтво про підвищення кваліфікації встановленого зразка із зазначенням теми, обсягу годин та кредитів ЄКТС відповідно до вимог законодавства

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Навчально-тематичний план відображає перелік можливих курсів (тем), що реалізуються в межах програми. Проходження всіх тем, наведених у плані, не є обов'язковим. Кожна тема є окремим освітнім компонентом і може реалізовуватися автономно.

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
1	Здоров'я вчителя. Навантаження і методи боротьби з вигоранням.	1	1-29	2-30
2	Психологічне здоров'я учнів. Робота з класом.	1	1-29	2-30
3	Психологічні та коучингові технології у навчанні та взаємодії з дітьми різного віку	1	1-29	2-30
4	Стратегії роботи з учнями. Виховання позитивної самооцінки та розвиток учнів.	1	1-29	2-30
5	Стресостійкість, як одна з складових професійного вчителя.	1	1-29	2-30
6	Ментальні карти в освітньому процесі. Інструменти для створення.	1	1-29	2-30
7	Конфліктологічна компетентність педагога в умовах очного та змішаного навчання.	1	1-29	2-30
8	Психологічні знання та компетентності вчителя у взаємодії з учнями та їх батьками.	1	1-29	2-30
9	Емоційне вигорання вчителя. Методи діагностики та корекції.	1	1-29	2-30
10	Вимоги МОН. Протидія булінгу та мобінгу.	1	1-29	2-30
11	Розвиток емоційного інтелекту в учнів молодшої та старшої школи.	1	1-29	2-30
12	Мотивуючі та демотивуючі чинники у навчальному процесі: типологічні аспекти.	1	1-29	2-30
13	Нейропсихологічний підхід в корекційній роботі з дітьми з особливими освітніми потребами	1	1-29	2-30
14	Дефіцит уваги та гіперактивність учнів. Корекційна складова для вчителів та практичних психологів.	1	1-29	2-30
15	Дитяча та підліткова агресія в освітньому середовищі. Методи взаємодії.	1	1-29	2-30
16	Конфлікти у педагогічній взаємодії: психотехнології їх вирішення.	1	1-29	2-30
17	Терапевтична робота у НУШ. Засоби реагування на травмуючий стан школяра.	1	1-29	2-30

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
18	Психологічна допомога учням при конфліктних ситуаціях в сім'ї.	1	1-29	2-30
19	Як співпрацювати в критично-конфліктних умовах. Безконфліктне спілкування учитель-учень.	1	1-29	2-30
20	Приховані ситуації ризику в середовищі підлітків: пропедевтична і корекційна робота вчителя.	1	1-29	2-30
21	Інноваційна педагогічна діяльність вчителя. Когнітивні компоненти.	1	1-29	2-30
22	Гендерні особливості. Відмінності у навчанні та вихованні дітей різної статі.	1	1-29	2-30
23	Психологічна діагностика підлітків в освітньому середовищі	1	1-29	2-30
24	Технології виходу з конфлікту у педагогічній взаємодії	1	1-29	2-30
25	Психологічний портрет учня. Професійні підказки вчителю.	1	1-29	2-30
26	Основи здоров'я. Валеологічні засоби збереження фізичного та психічного здоров'я.	1	1-29	2-30
27	Методи розкриття потенціалу учнів. Тьюторство в сучасному навчанні.	1	1-29	2-30
28	Особливості психологічної допомоги учням із тривожністю, страхами, фобіями	1	1-29	2-30
29	Сучасні навички командоутворення в освітньому просторі. Конфліктологія.	1	1-29	2-30
30	Казкотерапія та інші види допомоги та розвитку учнів під час воєнного стану.	1	1-29	2-30
31	Інтернет-залежність. Як підвищити самооцінку учнів для ефективного навчання.	1	1-29	2-30
32	Google Calendar як інструмент планування та ефективної організації роботи вчителя	1	1-29	2-30
33	Новий рівень розуміння явища конфлікту, в умовах навчання онлайн та офлайн.	1	1-29	2-30
34	Важливість емоційної безпеки Педагога під час війни.	1	1-29	2-30
35	Психологія зацікавлення учнів 5 класів Нової української школи.	1	1-29	2-30
36	Освітні проекти під час і після війни: майбутнє в руках українських дітей та молоді	1	1-29	2-30
37	Психологічна допомога та підтримка вчителем під час війни.	1	1-29	2-30
38	Термічна та хімічна травма серед дітей: особливості діагностики і надання першої медичної допомоги	1	1-29	2-30
39	Техніки еко-арт-терапії для підтримки учасників освітнього процесу	1	1-29	2-30
40	Сексуальна освіта в умовах інформатизації суспільства	1	1-29	2-30
41	Техніки еко-арт-терапії. Психологічна рівновага та підтримка учнів у стресових ситуаціях	1	1-29	2-30

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
42	Формування резильєнтності учасників освітнього процесу під час запровадженого воєнного стану і у період відновлення України.	1	1-29	2-30
43	Модель подолання стресу	1	1-29	2-30
44	Розвиток навичок саморегуляції та подолання стресу вчителями: практичні інструменти та методи.	1	1-29	2-30
45	Комунікативна компетентність педагога	1	1-29	2-30
46	Статеве виховання та сексуальна освіта в школі. Що потрібно знати вчителю.	1	1-29	2-30
47	Психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові заняття для учнів, які потребують індивідуальної освітньої траєкторії.	1	1-29	2-30
48	Розвиток психологічної компетентності педагога. Етапи психосексуального становлення учнів молодшої та старшої школи.	1	1-29	2-30
49	Психологічна допомога учасникам освітнього процесу методами арттерапії	1	1-29	2-30
50	Засоби звільнення від конфліктів та хвилювань учнів під час воєнного стану. Підсилення почуття власної особистісної цінності учнів.	1	1-29	2-30
51	Арттерапевтичний супровід. Стабілізація та відновлення стану дітей в ЗЗСО.	1	1-29	2-30
52	Психологічна допомога. Робота з переживаннями учнів.	1	1-29	2-30
53	Формування позитивного мікроклімату в колективі методами арттерапії	1	1-29	2-30
54	Робота практичного психолога з дитячою втратою.	1	1-29	2-30
55	Використання психофізичних тренінгів для розвитку учнів	1	1-29	2-30
56	Стратегії ведення консультацій для дітей з психологічними травмами внаслідок втрати.	1	1-29	2-30
57	Арттерапія в роботі педагога: Засоби розвитку позитивних міжособистісних стосунків в класі.	1	1-29	2-30
58	Стратегії самопомоги в агресивному інформаційному середовищі	1	1-29	2-30
59	Психологія позитивного інформаційного середовища. Вплив настрою та емоційного стану на ефективність викладання.	1	1-29	2-30
60	Техніки психологічного налаштування на урок	1	1-29	2-30
61	Особливості дитячо-батьківських взаємин	1	1-29	2-30
62	Психолого-педагогічне консультування батьків молодших школярів: причини відставання у навчанні та методи підтримки	1	1-29	2-30
63	Вплив травматичного досвіду на здатність до ефективного навчання та міжособистісної взаємодії дітей шкільного віку	1	1-29	2-30
64	Травми і навчання: Шляхи підтримки дітей у шкільному процесі	1	1-29	2-30

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
65	Навчальна атмосфера в ситуаціях невизначеності: як створити, зберегти і розвивати у співпраці з учасниками освітнього процесу.	1	1-29	2-30
66	Збереження ментального здоров'я в умовах професійних викликів: психологічні стратегії для педагогів	1	1-29	2-30
67	Створення та збереження атмосфери підтримки: ключові стратегії для педагогів в умовах змін.	1	1-29	2-30
68	Професійне вигоряння: методи протидії та відновлення ментального здоров'я вчителя	1	1-29	2-30
69	Психологічні техніки самодопомоги для старшокласників під час війни	1	1-29	2-30
70	Психологічна грамотність педагога: мова підтримки та довіри на уроках під час воєнного стану	1	1-29	2-30
71	Психологічне значення емоційної складової для ефективного навчання та виховання	1	1-29	2-30
72	Від емоцій до мотивації: нові підходи до натхнення вчителів і учнів.	1	1-29	2-30
73	Основи арттерапевтичних методів роботи з дітьми в структурі сучасних психотехнологій	1	1-29	2-30
74	Сучасні методи арттерапії: практичний інструментарій для педагога і психолога.	1	1-29	2-30
75	Мова малюнка. Використання проєктивних технік в освітньому процесі.	1	1-29	2-30
76	Психомалюнкові методики у психолого-педагогічному супроводі	1	1-29	2-30
77	Технології надання психосоціальної підтримки підліткам	1	1-29	2-30
78	Підліток у кризі: як педагогу надати психологічну і соціальну підтримку без перевантаження	1	1-29	2-30

3. ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

Тема 2. Психологічне здоров'я учнів. Робота з класом.

Ключові питання теми: Психологічне здоров'я є втіленням соціального, емоційного та духовного благополуччя як ресурсу та стану, оскільки є потенційною передумовою забезпечення життєвих потреб щодо активного способу життя, досягнення власних цілей, адекватної та оптимальної взаємодії з людьми, соціальним та іншим оточенням. Основна функція психологічного здоров'я – підтримання активного динамічного балансу між людиною і навколишнім середовищем в ситуаціях, що вимагають мобілізації ресурсів особистості. Ключовим словом для опису психологічного здоров'я є слово «гармонія» або по-іншому «баланс». Насамперед, це гармонія між різними аспектами самої людини: емоційними та інтелектуальними, тілесними і психічними. Крім того, це і гармонія між людиною та оточуючими людьми. Психологічно здорова особистість володіє високим рівнем розвитку рефлексії, має позитивний емоційний фон настрою, успішно проходить вікові кризи та здатна пристосовуватися до мінливих умов середовища. Крім того, психологічне здоров'я, до сфери якого належать потреби, ціннісні

орієнтації, інтереси, почуття, ментальність, ідентичність, сенсожиттєві орієнтації, самоактуалізація, Я-концепція, відображає рівень здатності людини до реалізації та розвитку власного потенціалу, а також потенціал і ресурсність соціальної адаптації.

Тема 3. Психологічні та коучингові технології у навчанні та взаємодії з дітьми різного віку

Ключові питання теми: Коучинг – це творче партнерство, що дає змогу реалізувати особистісний і професійний потенціал людини. Коучинг у контексті діяльності вчителя – технологія, яка вимагає таких відносин з учнями, коли завданням педагога стає організація процесу самостійного пошуку учнями оптимальних рішень та відповідей на питання, що їх цікавлять. Крім того, розуміння психологічних та вікових особливостей навчання і розвитку дозволить швидше оптимізувати освітній простір, враховуючи сучасні технології, збагатить навчальний процес та підвищить його ефективність.

Тема 4. Стратегії роботи з учнями. Виховання позитивної самооцінки та розвиток учнів.

Ключові питання теми: 1. Педагогічний оптимізм - професійна якість особистості, ментальна ознака, світоглядна позиція. 2. Педагогічний оптимізм з досвіду виразних педагогів-оптимістів. 3. Акценти у змісті творення педагогічного оптимізму. 4. Вправи зі створення чек-листа педагога-оптиміста

Тема 5. Стресостійкість, як одна з складових професійного вчителя.

Ключові питання теми: /Що таке стрес / Як наше тіло реагує на стресові ситуації / Техніки для подолання стресу

Тема 6. Ментальні карти в освітньому процесі. Інструменти для створення.

Ключові питання теми: в отриманні практичних знань та умінь, чіткого зрозумілого алгоритму роботи з сучасними онлайн інструментами для створення ментальних карт та сервісами Google

Тема 7. Конфліктологічна компетентність педагога в умовах очного та змішаного навчання.

Ключові питання теми: Сучасні умови реформування освіти, впровадження інклюзивної освіти в умовах НУШ, проблеми булінгу у школі тощо актуалізують попит на знання з конфліктології як науки про характер та особливості взаємодії між людьми, конфліктами між ними; сучасні питання проблемного характеру щодо прогнозування, вирішення, управління конфліктами; особливості сприйняття конфліктної ситуації та основні види класифікацій конфліктів; ефективність побудови безпечного освітнього простору залежить, у першу чергу, від знань та розуміння педагогом психології внутрішньоособистісного конфлікту, когнітивного конфлікту, емоційного, мотиваційного, діяльнісного та основні підходи, зв'язок з переживаннями та їх психологічні наслідки.

Тема 8. Психологічні знання та компетентності вчителя у взаємодії з учнями та їх батьками.

Ключові питання теми: Сучасна школа потребує новітніх психологічних та педагогічних знань, які допоможуть більш ефективно давати учням необхідну інформацію, сприяти налагодженню соціальних контактів, виховувати гармонійне молоде покоління.

Тема 9. Емоційне вигорання вчителя. Методи діагностики та корекції.

Ключові питання теми: 'Синдром емоційного вигорання» увів

американський психіатр Герберт Фрейденберг у 1974 році. Синдром проявляється дедалі більшим виснаженням внаслідок тривалого впливу стресів. Цей стан супроводжується певними симптомами і послідовністю процесів. Синдром емоційного вигорання може чатувати на всіх людей «супровідних» професій — вчителів, психологів, юристів, лікарів, управлінців, батьків — усіх, хто несе постійну відповідальність і ухвалює рішення, а також усіх, хто перебуває в постійній емоційній близькості з іншими людьми.

Тема 10. Вимоги МОН. Протидія булінгу та мобінгу.

Ключові питання теми: Сучасний вчитель оточений заборонами та стереотипами з боку суспільства. В умовах НУШ ми намагаємося їх подолати, проте на папері- одне, а в реальному житті інше. Цей вебінар буде покликаний донести до педагогів можливо не такі глобальні, проте дуже важливі у щоденній практиці моменти. Як спілкуватися з батьками? Яким чином на педагогічний авторитет впливають соціальні мережі? Які є правила спілкування з керівництвом? Що вкладається у поняття уроку, який пам'ятають? І ще багато моментів, які дозволять вчителю зростати методично та психологічно

Тема 11. Розвиток емоційного інтелекту в учнів молодшої та старшої школи.

Ключові питання теми: Чотири складові емоційної компетентності: самоусвідомлення, саморегуляція, розшифровка емоцій дитини, управління відносинами. Емоційна та раціональна складові при прийнятті рішення. Техніки управління власними емоціями.

Тема 12. Мотивуючі та демотивуючі чинники у навчальному процесі: типологічні аспекти.

Ключові питання теми: Сучасні навчальні процеси потребують максимально ефективної комунікації між вчителем та учнем, а також всередині трудового педагогічного колективу. В цьому контексті важливим є вміння розрізняти різні мотивуючі чинники і причини недостатнього взаєморозуміння між різними психологічними типами людей, а також вміння переходити на мову співрозмовника, у якого лише формується характер, і який часто сам ще не відчуває і не достатньо знає себе і свої мотиви та цінності.

Тема 13. Нейропсихологічний підхід в корекційній роботі з дітьми з особливими освітніми потребами

Ключові питання теми: Інклюзивна освіта не може бути ефективною без індивідуального підходу до дитини з особливими освітніми потребами, про необхідність якого говорять вітчизняні та зарубіжні психологи. Науково-методичною базою індивідуалізації навчання може бути саме нейропсихологічний підхід до діагностики та розробки ефективних стратегій навчання та розвитку дитини. Нейропсихологія вивчає мозкові механізми психічних процесів і відповідно до виявлених особливостей розвитку пропонує певні шляхи корекції для конкретної дитини. В даний час нейропсихологічні методи все більше впроваджуються не лише в діагностичну, але і в корекційно-розвиткову роботу з дітьми з ООП. Існує цілий спектр методик, які активно застосовуються як при індивідуальній корекції, так і при груповій роботі, в тому числі в початкових класах школи. Основна сутність нейропсихологічного підходу полягає в співвідношенні актуального стану дитини з основними етапами формування мозкової організації психічних процесів, при цьому комплекс корекційних вправ для дітей складається відповідно до їх рівня розвитку та загальних закономірностей розвитку людського мозку.

Тема 14. Дефіцит уваги та гіперактивність учнів. Корекційна складова для вчителів та практичних психологів.

Ключові питання теми: Синдром гіперактивності і дефіциту уваги в

учнів є надзвичайно актуальною проблемою в реаліях сучасної школи, адже зараз кожен п'ятий учень має певні своєрідності у розвитку нервової системи. Сьогодні перед школою постає низка запитань: Як взаємодіяти з гіперактивними учнями та будувати стосунки з їх батьками; Які рекомендації давати таким батькам; Як захистити таких дітей від булінгу зі сторони однокласників та батьків інших учнів; Як побудувати успішний трикутник і допомогти гіперактивній дитині стати успішною. Завдання Розкрити поняття синдрому гіперактивності та його проявів. Описати шляхи взаємодії з активними дітьми Надати рекомендації, як взаємодіяти з батьками гіперактивних учнів. Як допомогти учням з даним синдром інтегруватися у класі та уникнути цькування з боку однокласників. Розкрити тонкощі взаємодії з батьками інших учнів, у яких є скарги на активних учнів.

Тема 15. Дитяча та підліткова агресія в освітньому середовищі. Методи взаємодії.

Ключові питання теми: Програма націлена на сучасні напрямки роботи з темою: - 'Страхи' - 'Вплив страху на розвиток особистості'

Тема 16. Конфлікти у педагогічній взаємодії: психотехнології їх вирішення.

Ключові питання теми: У педагогічній діяльності існує багато конфліктних моментів, і не лише з дітьми, а і батьками, та між членами педагогічного колективу. Тому знання щодо ефективного вирішення конфліктних ситуацій допоможе усім учасникам педагогічної системи.

Тема 17. Терапевтична робота у НУШ. Засоби реагування на травмуючий стан школяра.

Ключові питання теми: Актуальність теми пов'язана з тим, що в сучасному житті людина знаходиться в умовах постійного стресу і психотравмуючих ситуацій. Починаючи з дитинства і до самої старості, людина піддається різноманітним негативним впливам. Для того, щоб зберегти цілісність психіки, доцільно використовувати такі методи роботи, які екологічно впливатимуть на зміну відчуттів, вирішуючи існуючу проблему.

Тема 18. Психологічна допомога учням при конфліктних ситуаціях в сім'ї.

Ключові питання теми: Насильство в сім'ї, види насильства, психологічна допомога жертвам насилля

Тема 19. Як співпрацювати в критично-конфліктних умовах. Безконфліктне спілкування учитель-учень.

Ключові питання теми: Враховуючи сучасний етап соціокультурного розвитку України, необхідно констатувати зміну уявлень про шляхи вирішення конфліктів. Надзвичайно гостро проблема мирного врегулювання конфліктів виділяється в аспекті реформування системи освіти. Від того, в якій атмосфері перебувають діти, залежить їхній настрій, їхнє здоров'я, їхнє бажання вчитися і, просто приходити до закладу. Безпечна, доброзичлива атмосфера, заснована на довірі і повазі є найліпшою основою, щоб дитина добре навчалася та почувалася у закладі освіти. Від того, якою буде атмосфера в закладі залежить багато у чому від дорослих: педагогів, батьків. Як вміло та корисно вони вміють застосувати набуті знання про безконфліктне спілкування у повсякденній діяльності. Програма націлена на розвиток співпраці у закладах освіти з усіма учасниками освітнього процесу.

Тема 20. Приховані ситуації ризику в середовищі підлітків: пропедевтична і корекційна робота вчителя.

Ключові питання теми: 1. Теоретичний базис і глосарій. 2. Приховані ризики у підлітковому віці в умовах обмеження комунікативної

активності, пов'язаних з провадженням карантинних заходів. 3. Прояви схильності підлітків до ризикової поведінки. 4. Напрями пропедевтичної і корекційної роботи педагога.

Тема 21. Інноваційна педагогічна діяльність вчителя. Когнітивні компоненти.

Ключові питання теми: Сутність ключових понять. Ознаки когнітивного компоненту інноваційної педагогічної діяльності. Когнітивне спілкування: виразність, алгоритм, ефективні практики. Асертивність поведінки вчителя - базис когнітивного простору в закладі освіти

Тема 22. Гендерні особливості. Відмінності у навчанні та вихованні дітей різної статі.

Ключові питання теми: Існує суттєва різниця у вихованні та навчанні хлопчиків і дівчат. Вони по-різному розвиваються і в фізичному, і в психологічному плані. Вони мають різні інтелектуальні здібності, темпи зростання. Хлопчики та дівчатка по-різному сприймають навколишній світ, події, речі і людей навколо себе. Вони відрізняються не тільки зовні, але і внутрішньо. Хлопці та дівчата по-різному міркують, думають, мислять, аналізують, мріють. Тому при вихованні і під час навчання у школі важливо звертати увагу на особливості їхньої поведінки, сприйняття, реакції.

Тема 23. Психологічна діагностика підлітків в освітньому середовищі

Ключові питання теми: Нові форми діагностичного матеріалу в роботі педагога та психолога

Тема 24. Технології виходу з конфлікту у педагогічній взаємодії

Ключові питання теми: Конфлікти є неминучими. Конфлікт - це ознака того, що люди прагнуть зробити своє життя більш кращим. Вміння вирішувати конфлікти конструктивно, одне з найважливіших умінь у професіях 'людина-людина'

Тема 25. Психологічний портрет учня. Професійні підказки вчителю.

Ключові питання теми: Проблеми звикання, пристосування неминуче виникають у дітей у тій чи іншій мірі на початку навчання як у початковій, так і в середній, і в старшій школі. Кожен такий перехідний період має свою специфіку, пов'язану, у першу чергу, із психологічною своєрідністю віку і особистістю дитини. Дані особливості і буде розкрито у виступі.

Тема 26. Основи здоров'я. Валеологічні засоби збереження фізичного та психічного здоров'я.

Ключові питання теми: На сучасному етапі вимоги до іміджу педагога передбачають значне емоційна та фізичне напруження. Тому одним з важливих напрямів вдосконалення системи освіти має стати збереження їх фізичного та психічного здоров'я, що потребує від вчителів теоретичних знань з ідеології та психофізіології, надбання практичних навичок з саморегуляції та стрес-менеджменту.

Тема 27. Методи розкриття потенціалу учнів. Тьюторство в сучасному навчанні.

Ключові питання теми: Сьогодні тьюторство стало освітнім трендом. Вона зародилася ще у 12 столітті в перших європейських університетах, де науковий ступінь можна було здобути, прослухавши певну кількість предметів і курсів. Поступово тьюторська освітня модель стала провідною, і на сьогодні левову частку свого часу студенти університетів

приділяють зустрічам зі своїм персональним тьютором. Я вважаю, що і в школі місія тьютора не має зазнавати особливих змін. Його головним завданням лишається – допомогти окремій дитині розкрити свій потенціал та сформулювати запит до своєї освіти.

Тема 28. Особливості психологічної допомоги учням із тривожністю, страхами, фобіями

Ключові питання теми: Тривожність та постійний стан страху, причини та умови появи страху, фобії, практичні вправи

Тема 29. Сучасні навички командоутворення в освітньому просторі. Конфліктологія.

Ключові питання теми: Програма дає можливість отримати педагогам сучасні методики роботи

Тема 30. Казкотерапія та інші види допомоги та розвитку учнів під час воєнного стану.

Ключові питання теми: Сучасні види та техніки психологічної допомоги дітям та дорослим: арттерапія, ізотерапія, лялькотерапія, мандалотерапія, казкотерапія

Тема 31. Інтернет-залежність. Як підвищити самооцінку учнів для ефективного навчання.

Ключові питання теми: Сучасний школяр все частіше використовує в навчанні Інтернет, як універсальний дослідницький засіб і засіб пошуку інформації. Можливості глобальної мережі настільки широкі, що часто діти не контролюють час, проведений в Інтернеті, та замінюють його освітнє використання розвагами, іграми, спілкуванням в соціальних мережах. Ці дії можуть з часом привести до інтернет-адиктивної поведінки. Наповнення програми базується на вирішенні інформаційних, розвивальних та рефлексивних завдань, що охоплюють вразливі до розвитку комп'ютерної залежності особистісні особливості дитини.

Тема 32. Google Calendar як інструмент планування та ефективної організації роботи вчителя

Ключові питання теми: В умовах активного впровадження дистанційної та змішаної форм навчання істотно зростає актуальність онлайн-платформ і сервісів, які сприяють взаємодії вчителя з учнями. Розклад уроків, нарад, консультацій, контроль за навантаженням та кількістю завдань для учнів — такі можливості відкриває Google Calendar. У ньому можна запланувати відеозустрічі з будь-якого ресурсу, дати навчальний матеріал з предметів на певний день або період, додати посилання на інші сервіси, синхронізувати завдання з Google Classroom.

Тема 33. Новий рівень розуміння явища конфлікту, в умовах навчання онлайн та офлайн.

Ключові питання теми: Сучасні умови реформування освіти, впровадження інклюзивної освіти в умовах НУШ, проблеми булінгу у школі тощо актуалізують попит на знання з конфліктології як науки про характер та особливості взаємодії між людьми, конфліктами між ними; сучасні питання проблемного характеру щодо прогнозування, вирішення, управління конфліктами; особливості сприйняття конфліктної ситуації та основні види класифікацій конфліктів; ефективність побудови безпечного освітнього простору залежить, у першу чергу, від знань та розуміння педагогом психології внутрішньоособистісного конфлікту, когнітивного конфлікту, емоційного, мотиваційного, діяльнісного та основні підходи, зв'язок з переживаннями та їх психологічні наслідки.

Тема 34. Важливість емоційної безпеки Педагога під час війни.

Ключові питання теми: Що таке ресурс та які є рівні ресурсу? Як

допомогти самому собі зараз бути у більш ресурсному стані? Важливість емоційної безпеки під час війни Як дізнатись, що учень переживає кризову подію? Як підтримати дітей та батьків?

Тема 35. Психологія зацікавлення учнів 5 класів Нової української школи.

Ключові питання теми: Чому вчителі втрачають зацікавленість дітей до навчальних занять? Яким чином ми можемо повернути увагу нашої юної аудиторії та при цьому самим отримувати задоволення від викладання?

Тема 36. Освітні проєкти під час і після війни: майбутнє в руках українських дітей та молоді

Ключові питання теми: Освіта в умовах війни в Україні потребує залучення здобувачів до різного роду проєктної діяльності, що дозволить забезпечити мотивацію, згуртування колективу, набуття компетентностей, навичок майбутнього; дозволить відчувати себе частинкою спільноти українців, де б кожен із учнів та учениць наразі не перебували.

Тема 37. Психологічна допомога та підтримка вчителем під час війни.

Ключові питання теми: Підлітки потребують психологічного захисту під час війни, звичайний учитель не може гарантовано надавати професійну психологічну допомогу, але може підтримувати зв'язок із дітьми, який забезпечить дитині відчуття колективу, підтримки, надійності. Зокрема, це досягається шляхом створення в школі наукового гуртка, який об'єднує близьких за інтересами дітей та вчителів. Робота гуртка просувається за кількома напрямками: виявлення наукових зацікавлень серед дітей, що важливо напередодні завершення шкільної освіти, проведення міжшкільних заходів он-лайн, влаштування розмовних вечорів.

Тема 38. Термічна та хімічна травма серед дітей: особливості діагностики і надання першої медичної допомоги

Ключові питання теми: В умовах сьогодення всі учасники освітнього процесу є загрозливими до отримання термічної та хімічних опіків. В зв'язку із цим, питання профілактики, діагностики локальних змін, надання першої медичної допомоги є актуальними.

Тема 39. Техніки еко-арт-терапії для підтримки учасників освітнього процесу

Ключові питання теми: Знайомство з ідеєю методу еко-арт-терапії, практичними, творчими прийомами, які базуються на контакті людини з природним матеріалом; вивчення метафори природних явищ, стихій, як ресурсів особистості.

Тема 40. Сексуальна освіта в умовах інформатизації суспільства

Ключові питання теми: 1 Що являє собою сексуальне здоров'я та сексуальні права людини; 2 Значення культури згоди; 3 Які існують виклики і загрози щодо посягань на статеву свободу та статеву недоторканність, які чатують на людину в інформаційному просторі, та як захиститися від них; 4 Важливість сексуальної освіти; 5 Чи бути сексуальної освіти в Україні?

Тема 41. Техніки еко-арт-терапії. Психологічна рівновага та підтримка учнів у стресових ситуаціях

Ключові питання теми: Знайомство з ідеєю методу еко-арт-терапії, практичними, творчими прийомами, які базуються на контакті людини з природним матеріалом; вивчення метафори природних явищ, стихій, як

ресурсів особистості.

Тема 42. Формування резильєнтності учасників освітнього процесу під час запровадженого воєнного стану і у період відновлення України.

Ключові питання теми: поняття і структура резильєнтності; поетапність формування резильєнтності; виклики і шляхи подолання стресогенних чинників в навчальній взаємодії і комунікаціях учасників освітнього процесу

Тема 43. Модель подолання стресу

Ключові питання теми: Опрацювання практичних навичок бти крокової моделі Подолання стресу

Тема 44. Розвиток навичок саморегуляції та подолання стресу вчителями: практичні інструменти та методи.

Ключові питання теми: Опрацювання практичних навичок бти крокової моделі Подолання стресу

Тема 45. Комунікативна компетентність педагога

Ключові питання теми: Комунікація, як важливий професійний аспект педагога. Вміння доступно та професійно викладати матеріал. Особливості мови та емоційної експресії. Розвиток професійних компетентностей педагога

Тема 46. Статеве виховання та сексуальна освіта в школі. Що потрібно знати вчителю.

Ключові питання теми: Розглянути етапи психосексуального розвитку дітей відповідно до віку; норми та компетентності якими має володіти педагог коли діти активно цікавляться питаннями статевого розвитку.

Тема 47. Психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові заняття для учнів, які потребують індивідуальної освітньої траєкторії.

Ключові питання теми: стратегії подолання освітніх втрат: нормативні і організаційні аспекти; індивідуальна траєкторія учня: зміст поняття, дорожня карта розроблення .

Тема 48. Розвиток психологічної компетентності педагога. Етапи психосексуального становлення учнів молодшої та старшої школи.

Ключові питання теми: Розглянути етапи психосексуального розвитку дітей відповідно до віку; норми та компетентності якими має володіти педагог коли діти активно цікавляться питаннями статевого розвитку.

Тема 49. Психологічна допомога учасникам освітнього процесу методами арттерапії

Ключові питання теми: В умовах війни перед педагогом постає задача оволодіння професійного використання різних методів, технік психологічної допомоги в роботі з учасниками освітнього процесу. Метод арттерапії виступає ефективним інструментом чудовим засобом звільнення від конфліктів і хвилювань, засобом розвитку уваги до відчуттів, підсилення почуття власної особистісної цінності

Тема 50. Засоби звільнення від конфліктів та хвилювань учнів під час воєнного стану. Підсилення почуття власної особистісної цінності учнів.

Ключові питання теми: В умовах війни перед педагогом постає задача оволодіння професійного використання різних методів, технік психологічної допомоги в роботі з учасниками освітнього процесу. Метод

арттерапії виступає ефективним інструментом чудовим засобом звільнення від конфліктів і хвилювань, засобом розвитку уваги до відчуттів, підсилення почуття власної особистісної цінності

Тема 51. Арттерапевтичний супровід. Стабілізація та відновлення стану дітей в ЗЗСО.

Ключові питання теми: В умовах війни перед педагогом постає задача оволодіння професійного використання різних методів, технік психологічної допомоги в роботі з учасниками освітнього процесу. Метод арттерапії виступає ефективним інструментом чудовим засобом звільнення від конфліктів і хвилювань, засобом розвитку уваги до відчуттів, підсилення почуття власної особистісної цінності

Тема 52. Психологічна допомога. Робота з переживаннями учнів.

Ключові питання теми: В умовах війни перед педагогом постає задача оволодіння професійного використання різних методів, технік психологічної допомоги в роботі з учасниками освітнього процесу. Метод арттерапії виступає ефективним інструментом чудовим засобом звільнення від конфліктів і хвилювань, засобом розвитку уваги до відчуттів, підсилення почуття власної особистісної цінності

Тема 53. Формування позитивного мікроклімату в колективі методами арттерапії

Ключові питання теми: Сучасна школа відчуває потребу в отриманні практичних знань та умінь, чітких зрозумілих алгоритмів роботи, щодо формування і підтримки позитивного мікроклімату у відносинах учасників освітнього процесу. Інноваційний напрямок арттерапії дозволяє включати техніки різних напрямків в учбовий процес, що сприяє розвитку творчих здібностей, розвитку комунікативних умінь, а також виступає в якості профілактики конфліктів та булінгу.

Тема 54. Робота практичного психолога з дитячою втратою.

Ключові питання теми: Нажаль дитячі втрати близьких наразі одна з найболючих питань в Україні, майже кожна сім'я втрачає близьких на війні. Як говорити з дітьми про втрату, як підтримати її, та надати професійну психологічну допомогу? Про такі важливі теми будемо говорити на тренінгу.

Тема 55. Використання психофізичних тренінгів для розвитку учнів

Ключові питання теми: навчальний курс створено таким чином, щоб ознайомити з основами розробки тренінгових занять, забезпечити використання тренінгів та елементів тренінгових технік в освітньому та виховному процесі

Тема 56. Стратегії ведення консультацій для дітей з психологічними травмами внаслідок втрати.

Ключові питання теми: Нажаль дитячі втрати близьких наразі одна з найболючих питань в Україні, майже кожна сім'я втрачає близьких на війні. Як говорити з дітьми про втрату, як підтримати її, та надати професійну психологічну допомогу? Про такі важливі теми будемо говорити на тренінгу.

Тема 57. Арттерапія в роботі педагога: Засоби розвитку позитивних міжособистісних стосунків в класі.

Ключові питання теми: Сучасна школа відчуває потребу в отриманні практичних знань та умінь, чітких зрозумілих алгоритмів роботи, щодо формування і підтримки позитивного мікроклімату у відносинах учасників освітнього процесу. Інноваційний напрямок арттерапії дозволяє включати техніки різних напрямків в учбовий процес, що

сприяє розвитку творчих здібностей, розвитку комунікативних умінь, а також виступає в якості профілактики конфліктів та булінгу.

Тема 58. Стратегії самопомоги в агресивному інформаційному середовищі

Ключові питання теми: Лекційний матеріал теми

Тема 59. Психологія позитивного інформаційного середовища. Вплив настрою та емоційного стану на ефективність викладання.

Ключові питання теми: Лекційний матеріал теми

Тема 60. Техніки психологічного налаштування на урок

Ключові питання теми: Сучасна школа потребує знань, щодо ефективності, злагодженої діяльності у шкільному колективі, тому тема психологічного налаштування є актуальною; Надати варіації різних прийомів, для створення позитивного емоційного настрою, робочої налаштованості, підтримати стан внутрішньої психофізіологічної активності, відкритості, залучити всіх учнів у навчальний процес.

Тема 61. Особливості дитячо-батьківських взаємин

Ключові питання теми: Консультування батьків дітей молодшого шкільного віку. Психологічні причини відставання у навчанні. Консультування та рекомендації щодо організації навчального процесу. Неврози дітей. Психолого-педагогічне консультування батьків молодших школярів.

Тема 62. Психолого-педагогічне консультування батьків молодших школярів: причини відставання у навчанні та методи підтримки

Ключові питання теми: Консультування батьків дітей молодшого шкільного віку. Психологічні причини відставання у навчанні. Консультування та рекомендації щодо організації навчального процесу. Неврози дітей. Психолого-педагогічне консультування батьків молодших школярів.

Тема 63. Вплив травматичного досвіду на здатність до ефективного навчання та міжособистісної взаємодії дітей шкільного віку

Ключові питання теми: Ознайомлення з психофізіологічними аспектами травми; визначення впливу травматичного досвіду на когнітивні здібності дітей; окреслення проблем, які можуть виникати в наслідок травми, зокрема на рівні вибудовування комунікації з оточуючими

Тема 64. Травми і навчання: Шляхи підтримки дітей у шкільному процесі

Ключові питання теми: Ознайомлення з психофізіологічними аспектами травми; визначення впливу травматичного досвіду на когнітивні здібності дітей; окреслення проблем, які можуть виникати в наслідок травми, зокрема на рівні вибудовування комунікації з оточуючими

Тема 65. Навчальна атмосфера в ситуаціях невизначеності: як створити, зберегти і розвивати у співпраці з учасниками освітнього процесу.

Ключові питання теми: Навчальна атмосфера в ситуаціях невизначеності: поняття, значення, ресурси для індивідуальної освітньої траєкторії. Алгоритми створення навчальної атмосфери. Шляхи оптимізації і розвитку навчальної атмосфери у співпраці з учасниками

освітнього процесу.

Тема 66. Збереження ментального здоров'я в умовах професійних викликів: психологічні стратегії для педагогів

Ключові питання теми: Поговоримо про ментальне здоров'я, про практичні навички. Як допомогти собі та оточуючим

Тема 67. Створення та збереження атмосфери підтримки: ключові стратегії для педагогів в умовах змін.

Ключові питання теми: Навчальна атмосфера в ситуаціях невизначеності: поняття, значення, ресурси для індивідуальної освітньої траєкторії. Алгоритми створення навчальної атмосфери. Шляхи оптимізації і розвитку навчальної атмосфери у співпраці з учасниками освітнього процесу.

Тема 68. Професійне вигоряння: методи протидії та відновлення ментального здоров'я вчителя

Ключові питання теми: Поговоримо про ментальне здоров'я, про практичні навички. Як допомогти собі та оточуючим

Тема 69. Психологічні техніки самопомоги для старшокласників під час війни

Ключові питання теми: Психотехніки та методи самопомоги старшокласникам під час війни Особливості покращення ментального здоров'я учасників освітнього процесу

Тема 70. Психологічна грамотність педагога: мова підтримки та довіри на уроках під час воєнного стану

Ключові питання теми: Психотехніки та методи самопомоги старшокласникам під час війни Особливості покращення ментального здоров'я учасників освітнього процесу

Тема 71. Психологічне значення емоційної складової для ефективного навчання та виховання

Ключові питання теми: Сучасна наука, і психофізіологія, і психотерапія доводять вплив емоцій на навчання та життя загалом. Тому ознайомлення вчителів із певними аспектами емоційного впливу, допоможе підвищити рівень саморозвитку, мотивації у педагогів. І покращити взаємодію з учнями

Тема 72. Від емоцій до мотивації: нові підходи до натхнення вчителів і учнів.

Ключові питання теми: Сучасна наука, і психофізіологія, і психотерапія доводять вплив емоцій на навчання та життя загалом. Тому ознайомлення вчителів із певними аспектами емоційного впливу, допоможе підвищити рівень саморозвитку, мотивації у педагогів. І покращити взаємодію з учнями

Тема 73. Основи арттерапевтичних методів роботи з дітьми в структурі сучасних психотехнологій

Ключові питання теми: Арттерапевтичні методи роботи психолога з клієнтами. Сучасних психотехнологій в роботі з дітьми та дорослими

Тема 74. Сучасні методи арттерапії: практичний інструментарій для педагога і психолога.

Ключові питання теми: Арттерапевтичні методи роботи психолога з клієнтами. Сучасних психотехнологій в роботі з дітьми та дорослими

Тема 75. Мова малюнка. Використання проєктивних технік в освітньому процесі.

Ключові питання теми: Сучасний освітній простір потребує зрозумілих, дієвих, цікавих методів взаємодії з учнями, враховуючи супровід дітей з особливими потребами. Саме малюнок виступає відображенням психоемоційного стану людини, що є важливим елементом оцінки динаміки розвитку.

Тема 76. Психомалюнкові методики у психолого- педагогічному супроводі

Ключові питання теми: Сучасний освітній простір потребує зрозумілих, дієвих, цікавих методів взаємодії з учнями, враховуючи супровід дітей з особливими потребами. Саме малюнок виступає відображенням психоемоційного стану людини, що є важливим елементом оцінки динаміки розвитку.

Тема 77. Технології надання психосоціальної підтримки підліткам

Ключові питання теми: Технології надання психосоціальної підтримки підліткам, Психосоціальна підтримка: психологічну допомогу; соціальну підтримку; інформаційно-просвітницькі заходи; розвиток навичок подолання стресу,

Тема 78. Підліток у кризі: як педагогу надати психологічну і соціальну підтримку без перевантаження

Ключові питання теми: Технології надання психосоціальної підтримки підліткам, Психосоціальна підтримка: психологічну допомогу; соціальну підтримку; інформаційно-просвітницькі заходи; розвиток навичок подолання стресу,

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи:

1. Закон України Про вищу освіту
2. Закон України Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій
3. Закон України Про дошкільну освіту
4. Закон України Про загальну середню освіту
5. Закон України Про інноваційну діяльність
6. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність
7. Закон України Про наукову і науково-технічну експертизу
8. Закон України Про освіту
9. Закон України Про позашкільну освіту
10. Закон України Про професійно-технічну освіту
11. Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні
12. Національна доктрина розвитку освіти
13. Положення про державний вищий навчальний заклад
14. Положення про дистанційне навчання
15. Положення про інститути післядипломної педагогічної освіти
16. Положення про організацію навчального процесу
17. Постанова кабінету міністрів України від 28.03.2002 № 379 Про затвердження Державної програми "Вчитель"

Основна література:

1. Артеменко Т. Б. Фахова підготовка практичного психолога системи освіти : Навч.-метод. комплекс до змістового модуля освітньо-

- професійної програми підвищення кваліфікації практичних психологів навчальних закладів. Черкаси: КНЗ ЧОПОПП ЧОР, 2017. 264 с.
2. Артеменко Т. Засади психологічного благополуччя у закладах освіти // Войцях Т. В., Артеменко Т. Б., Брайченко Т. В., Дудіна Н. М. Особливості діяльності психологічної служби у закладах освіти в умовах дистанційного навчання : методичні матеріали. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. А., 2020. 112 с. С. 59-73. URL: <https://cutt.ly/ohA3OAU>
 3. Вовняко Т. С. Розвиток творчих здібностей. Заняття з елементами тренінгу з підлітками. Психолог. 2015. № 9-10. С. 27-28.
 4. Глузман О. В. Базові компетентності: сутність та значення в життєвому успіху особистості. Педагогіка і психологія : Вісник НАПН України. 2009. № 2 (63). С. 51-60.
 5. Горбунова В.В. Психологія командоутворення ціннісно-рольовий підхід до формування та розвитку команд: монографія. Житомир, 2014.379с.
 6. Горленко, В. М., Луценко, Ю. А., Острова, В. Д., Сосновенко, Н. В., & Ткачук, І. І. (2017). Методичні рекомендації щодо впровадження циклограм діяльності працівників психологічної служби (В. Г. Панок, ред.). Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/709623/>
 7. Горленко, В. М., Острова, В. Д., Сосновенко, Н. В., & Ткачук, І. І. (2018). Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби : методичні рекомендації (В. Г. Панок, ред.). Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/713246/>
 8. Двіжона О. В. Психологічна служба в закладах освіти: навчальний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2014. 400 с.
 9. Діброва А. Розвиток креативності на різних етапах навчання. Психолог. 2015. № 7-8. С. 4-11.
 10. Дуткевич Т. В. Савицька С. В. Практична психологія: Вступ у спеціальність. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 280 с.
 11. Дуткевич Т. Дошкільна психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 392.с.
 12. Еколого-психологічні тренінги. URL: <https://www.slideshare.net/ydvorak/ss-56668391>
 13. Еколого-психологічні тренінги. URL: <https://www.slideshare.net/ydvorak/ss-56668391>.
 14. Єгорова Є. В. Структура професійної ідентичності особистості: експериментальне дослідження. Наукові записки Інституту психології імені Г. С. Костюка АПН України. Київ, 2006. Вип. 30. С. 350-360.
 15. Єгорова Є. В. Структура професійної ідентичності особистості: експериментальне дослідження. Наукові записки Інституту психології імені Г. С. Костюка АПН України. Київ, 2006. Вип. 30. С. 350–360. URL: <https://rucont.ru/efd/518381>
 16. Зайченко О. Творчі здібності молодших школярів. Розвивальні заняття. Психолог. 2014. № 20. С. 12-20.
 17. Зеленська Л. Д. Модерація як форма реалізації супервізії в НУШ. Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 31 березня – 2 квітня 2021 р.). У 2 томах. / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків : «Стиль-Издат», 2021. Т. 2. С. 95-98.
 18. Зеленська Л.Д. Модерація як форма реалізації супервізії в НУШ. Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 31 березня – 2 квітня 2021 р.). У 2 томах. / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків : «Стиль-Издат», 2021. Т. 2. С. 95-98.
 19. Інноваційні моделі підвищення кваліфікації працівників психологічної служби і консультантів ПМПК / авт.кол. за ред. Панка В. Г., Гаркавенко З. О. Київ, Український НМЦ практичної психології і

- соціальної роботи, 2013. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM), 12 см.
20. Інформаційні матеріали на тему психологічної допомоги для дітей та дорослих в часі війни. URL: <https://k-s.org.ua/coping-war/>
 21. Калошин В. Ф. Філософське ставлення до стресу: психологічний практикум. Управління школою. 2017. № 46. С. 90-94.
 22. Карікаш В. І, Босовська Н. А., Кравченко Ю. Є., Кириченко С. А. Основи психологічного консультування у позитум-підході. Черкаси, 2009. 52 с.
 23. Лукіяничук А. М. Модель розвитку професійної ідентичності майбутніх педагогів. Проблеми сучасної психології: збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України Вип. 7. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. С. 370-381.
 24. Лукіяничук А. М. Модель розвитку професійної ідентичності майбутніх педагогів. Проблеми сучасної психології: збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. Вип. 7. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. С. 370-381.
 25. Максименко С. Д. Рефлексія – шлях до продуктивного самовизначення. Психолог. 2005. № 1. С. 19-22.
 26. Методично-прикладна діяльність методиста-практичного психолога щодо розвитку адаптивної поведінки школяра: матеріали з досвіду роботи Т. Б. Артеменко / за ред. Л. В. Жеребньової. Черкаси: ЧОПОПП, 2010. 114 с. Іл.
 27. Мірошник О. Г. Професійно-педагогічна рефлексія у вимірах основних сфер професійної активності вчителя. Психологія і особистість. 2015. №1 (7). С. 162-173.
 28. Москаль Ю. Ідентифікація й ідентичність у суспільному форматі теоретичного аналізу. Психологія і суспільство. 2016. № 1. С. 96-112.
 29. Москальова А. С. Роль саморегуляції в подоланні професійних криз керівниками загальноосвітніх навчальних закладів. Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інст-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / За ред. С. Д. Максименка, Л. М. Карамушки. Київ: А.С.К., 2012. Вип.34. Т. 1. С. 197-201.
 30. Науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби системи освіти в умовах децентралізації (моделі, досвід) : колективна монографія / наук. ред. В. Г. Панок. Київ : Ніка-Центр, 2020. 152 с. URL: <https://cutt.ly/31ZBZQd>
 31. Організація та науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і ПМПК / за наук. ред. В. Г. Панка та І. І. Цушка. Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM), 12 см.
 32. Палько Т. В. Психологічна програма розвитку рефлексії вчителів в умовах післядипломної педагогічної освіти. Актуальні проблеми психології. 2014. Т. 1. Вип. 41. С. 163-168.
 33. Положення про психологічну службу у системі освіти України: наказ Міністерства освіти і науки України від 22 травня 2018 р. № 509. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18>
 34. Практична психологія в системі освіти : Питання організації та методики / за ред. В. Г. Панка. Київ. : Либідь, 1995. 204 с.
 35. Про затвердження професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти»: наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 24.11.2020 р. № 2425-20. 30 с. URL: <https://cutt.ly/T1ZB37w>
 36. Програма освітньої діяльності та спецкурс курсів підвищення фахової кваліфікації практичних психологів і соціальних педагогів з проблеми «Навички кризового консультування та розвиток психосоціальної стійкості до стресу у дітей» / за заг. ред. В. Г. Панка. Київ: НАПНУ, 2015. 28 с. URL: <https://cutt.ly/x1ZB0Yh>
 37. Пучков І. Використання змішаного навчання при підготовці вчителів початкових класів. Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2017. № 1 (13). С.

260-264.

38. Рашевська Н. Змішане навчання як психолого педагогічна проблема. Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки». 2010. Вип. 191. Ч. IV. С. 89-96.
39. Розвиток творчої обдарованості дітей шкільного віку. Шкільний психолог. 2001. № 11. С. 7.
40. Руденко І.М. Психологічні техніки емоційної саморегуляції для учасників освітнього процесу в умовах Нової української школи: посібник. Черкаси: КНЗ «ЧОІПОПП ЧОР», 2022. 57 с.
41. Семиченко В. А. Психологія педагогічної діяльності : навч. посібник для студ. вищих пед. навч. закл. В. А. Семиченко. - К. : Вища школа, 2004. - 336 с.
42. Соціально-психологічний театр / авт.-упоряд.: Л. Жеребнєва, Т. Артеменко. Київ: Шк.світ, 2011. 120 с. (Бібліотека «Шкільного світу»).
43. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій : практичний посібник / Т. М. Титаренко, М. С. Дворник, В. О. Климчук та ін. ; за наук. ред. Т. М. Титаренко. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2019. 220 с.
44. Ставкова С. До питання вивчення та використання супервізії як соціальної технології. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2016. № 3. С. 178-190.
45. Супрунець Т. А. Аксиоматичні ядра головних соціологічних підходів стосовно довіри та довірчих відносин. Міжнародний науковий форум : соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. 2013. Вип. 13.С. 43-55.
46. Татенко В. О. Лідер XXI. Lider XXI. Соціально-психологічні студії. Київ : Видавничий дім «КОРПОРАЦІЯ», 2004. 182 с.
47. Терлецька Л.Г. Психологія здоров'я: психічна саморегуляція. Вид. СЛОВО, 2020. 136 с.
48. Формування життєвих навичок у випускників шкіл-інтернатів : методичний посібник для практичних психологів і соціальних педагогів / упор. С. Ф. Гордійчук, В. В. Дьомкіна, Н. В. Лунченко, Т. О. Міненко, О. Л. Москаленко, О. А. Собченко; за заг. ред. В. Г. Панка. Донецьк: вид-во «Вебер» (Донецька філія), 2009. 161 с. URL: <https://bit.ly/3GrgAEB>
49. Чекстере О. Ю. Психологічні особливості ПТСР в дітей, постраждалих внаслідок збройного конфлікту на Сході України. Психолог, 2016. № 7-8 (583-584). С. 55-61.

Додаткова література:

1. Бех І. Д. Рефлексія у духовному «Я» особистості. Рідна школа. 2011. №8-9. С. 9-14.
2. Думанська Г. Як чудово мислити. Заняття з елементами тренінгу для учнів 4-х класів. Психолог. 2015. № 3. С. 14-15.
3. Зцілення травм війни: психосоціальний аспект / автор-упор. Т. Артеменко. Черкаси: КНЗ «ЧОІПОПП Черкаської обласної ради», 2022. 80 с. URL: <http://oipopp.ed-sp.net/?q=node/76861>
4. Компетентнісний підхід: ідеї для реалізації на уроках. URL: <https://bit.ly/3iujpsL>
5. Кудін В.С. Використання засобів інтернет-технологій під час дистанційного навчання в закладах освіти Черкащини. Навчально-методичний посібник. Черкаси. 2021. 84с.
6. Нова українська школа : український правопису системі формування орфографічної компетентності в учнів початкової школи із застосуванням правил українського правопису : навчально-методичний посібник. / Н. Воскресенська, М.Коновалова, І. Літвінова, О.Якименко. Харків : Вид-во «Ранок», 2021. 160 с.
7. Нова українська школа: організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник / Кірик М. Ю., Данилова Л. І. - Львів: Світ, 2019. 136 с.

8. Овчаренко О.П., Лазар А.П., Матюшко Р.П. Основи радіаційної медицини: навч. посібник. Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2002. 208 с.
9. Смеречинська Л. Розвиток креативних здібностей педагогів : психолого-педагогічний тренінг. Психолог дошкілля. 2011. № 5.
10. Типова освітня програма для учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом Р.Б.Шияна : наказ МОН України від 12.08.2022 № 743) URL: <https://cutt.ly/p018HA1>
11. Сарт V. L'enseignement du français et le défi du numérique. URL: <http://surl.li/earop>